

Renkum

Zelfstandig

en

Sociaal

“Politiek met gezond verstand”

Verkiezingsprogramma 2014-2018

Inhoudsopgave:

Algemeen	2
1. Gemeente en de Burger	2
2. Zorg, Gezondheid en Welzijn	4
3. Het financieel kader	7
4. Onderwijs, Scholing en Kinderopvang	8
5. Werk en Inkomen	8
6. Bedrijvigheid (inclusief toerisme) en Werk	10
7. Ruimtelijke ordening, Wonen, Duurzaamheid en Milieu, Verkeer en Vervoer	11
8. Veiligheid	14
9. Sport, Kunst en Cultuur	15
10. Bestuur	18

Dit verkiezingsprogramma hebben wij samengesteld door te luisteren naar wat onze samenleving nodig heeft.

Informatie over ons programma en onze fractieleden en fractievolgers vindt u op onze site;

www.renkumzelfstandigensociaal.nl

de dato 13 januari 2014/def.

Algemeen:

Renkum Zelfstandig en Sociaal (RZS) is een lokale partij, gebaseerd op twee belangrijke pijlers, te weten:

1. Renkum blijft een **zelfstandige** gemeente
2. Ook in financieel moeilijke tijden moet het **Sociaal** beleid rechtvaardig zijn.

De inwoners hebben de **vrijheid** naar eigen inzicht hun leven in te richten, waarbij eigen **verantwoordelijkheid** voorop staat, naast **verdraagzaamheid** jegens medeburgers.

1. De Gemeente en de Burger

Vanaf 2015 komen veel extra taken op onze gemeente af. Het betreft *jeugdzorg, ouderenbeleid en arbeidsmarktparticipatie*. De regering decentraliseert voor 17 miljard euro naar de gemeenten. Op de ruwweg 20 miljard euro die de gemeenten nu al uitgeven is sprake van een takenexplosie. De rijksoverheid kiest voor decentralisaties omdat gemeenten dichter bij de burger staan dan de Rijksoverheid. Merkwaardig is dan wel dat vervolgens door velen, o.a. de Minister van Binnenlandse Zaken wordt gesteld dat de gemeenten met minder dan 100.000 inwoners te klein zijn om al deze extra taken goed te verrichten. Fusies met andere gemeenten of verregaande gemeentelijke samenwerking worden dan als oplossing aangedragen.

RZS is het hier ten principale mee oneens.

Een fusie van onze gemeente, met bijvoorbeeld Arnhem en/of Wageningen, betekent dat de zeggenschap van onze inwoners zeer sterk zal afnemen, zo niet te niet gaat. Om er dan nog maar niet van te spreken dat Arnhem en Wageningen met alle plezier onze zo zorgvuldig opgebouwde financiële reserves zullen gebruiken om hun eigen problemen op te lossen.

Dus geen fusie.

Samenwerken met andere gemeenten via gemeenschappelijke regelingen, op basis van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen, biedt naar het oordeel van RZS evenmin een oplossing. Te weinig realiseert men zich dat eenmaal opgenomen in dit soort regelingen de afzonderlijke gemeenten, en dus hun burgers, weinig zeggenschap hebben en wel verplicht zijn de gezamenlijke besluiten uit te voeren.

Bovendien: niet vergeten mag worden dat controle en afleggen van verantwoording in grote samenwerkingsverbanden verdwijnen.

Niet doen dus.

Wat is dan de oplossing?

Je moet er voor zorgen dat de gemeente zowel voor de korte als lange termijn baas in eigen huis blijft.

Uitvoeringszaken die je als gemeente niet zelf kunt doen moet je aan derden uitbesteden, maar dan wel met de gemeente als opdrachtgever en die derde als opdrachtnemer zodat je hem altijd tot de orde kunt roepen als hij zijn werk niet goed doet.

Dit vraagt nogal wat van de gemeentelijke organisatie. Het is niet voor niets dat nagedacht wordt over een andere besturingsfilosofie, waarbij de inspraak van de burger wordt vergroot en de gemeente meer dan tot nu toe faciliteert. Eén van de onderdelen daarvan zal moeten zijn dat de medewerkers van de gemeentelijke organisatie in uw belang de genoemde rol van opdrachtgever goed kunnen invullen.

Dus ontwikkeling van de gemeentelijke medewerkers tot vakbekwame opdrachtgevers.

Is dit voldoende?

Nee !

Juist vanwege dat toegenomen takenpakket van de gemeente dient de inspraak van de burger veel meer aandacht te krijgen.

Daarbij kan niet volstaan worden met het stimuleren van burgerinitiatieven, hoe belangrijk op zich dan ook.

In de komende jaren moet ook handen en voeten worden gegeven aan het versterken van het politieke burgerschap.

Wat betekent dit?

In elk geval het periodiek raadplegen van roulerende groepen van burgers. Maar ook het houden van enquêtes of – indien het College van Burgemeester en Wethouders dan wel de Raad toch willen overgaan tot het aangaan van een gemeenschappelijke regeling – de burgers hierover de beslissende stem geven door middel van een bindende raadpleging.

Een dergelijke aanpak gaat veel verder dan bijvoorbeeld het betrekken van een enkele zo genaamde doelgroep bij beleidsvorming of het instellen van een jeugdgemeenteraad.

Versterken van de invloed van de inwoners op het politieke proces verdient alle aandacht.

2. Zorg, gezondheid en welzijn

Zelfredzaamheid en maatschappelijk actief zijn, wie is daar op tegen? Veel mensen zijn hiertoe in staat en willen vanuit de eigen verantwoordelijkheid niet anders. Maar dat neemt niet weg dat er ook burgers zijn die om volwaardig aan de maatschappij te kunnen deelnemen (enige) ondersteuning nodig hebben.

Waar dat steuntje in de rug tot voor kort in hoge mate via individuele hulp of collectieve voorzieningen in hoofdzaak een taak was van de gemeente, wordt steeds meer een beroep gedaan op familie en burens om zich verantwoordelijk te stellen voor elkaar. Zo nodig met professionele ondersteuning.

Heeft zo'n beroep op de directe omgeving kans van slagen? Immers, niet vergeten mag worden dat op mantelzorgers vaak al een zware taak rust en dat het dus anderen zijn op wie een beroep moet worden gedaan hun steentje bij te dragen.

Daarbij mag niet over het hoofd worden gezien dat het met name ouderen zijn die mantelzorg verlenen en via hun inzet vele maatschappelijke activiteiten mogelijk maken. Ouderenbeleid gaat veel verder dan ouderenzorg.

In **Doorwerth** start een proeftuin "Versterken van de buurtkracht". Naar verwachting zullen vervolgens per wijk sociale gebiedsteams tot stand komen. Hierin zijn opgenomen buurtopbouw- en maatschappelijke werkers, ouderen- en jongerenwerkers, alsmede een wijkverpleegkundige en medewerkers van Sociale Zaken. Deze teams zullen waar nodig overleg plegen met huisartsen, verenigingen, scholen en kerken.

Hierdoor wordt een integrale aanpak van de hulpvragen mogelijk, de leefbaarheid verbeterd en de sociale aandacht voor en door mensen bevorderd.

In al onze dorpen komen in de komende twee à drie jaar sociale wijkteams tot stand.

De *Wet Maatschappelijke Ondersteuning* (WMO) raakt bijna alle vlakken van onze samenleving. De wet draagt op maatwerk te leveren, uitgaande van de persoonskenmerken van de aanvrager, zijn behoeften alsmede zijn financiële capaciteit om te kosten zelf te dragen.

Maatwerk: Dit maakt een spoedige totstandkoming van de sociale wijkteams in samenwerking met andere netwerken extra urgent, evenals een kwalitatief hoge dienstverlening door het Zorgloket.

De hoogte van de eigen bijdrage wordt vastgesteld door "Den Haag" en van gemeentelijke beleidsruimte op dit gebied is nauwelijks sprake.

Zodra mogelijk is een gemeentelijk beleid met betrekking tot het heffen van eigen bijdragen uit rechtvaardigheidsoverwegingen, noodzakelijk.

De zeer forse bezuinigingen op de WMO-gelden dwingen tot een kritische toetsing van de aanvragen, dit om te waarborgen dat de voorzieningen terecht komen bij hen die het echt nodig hebben.

Persoonsgebonden budgetten zijn gevoelig voor oneigenlijk gebruik en behoeven extra aandacht bij toekenning en controle.

De jeugdzorg wordt nog meer een verantwoordelijkheid van de gemeenten.

Tot nu toe betrof de taak van de gemeente veelal het afstemmen van de uitvoering tussen instellingen voor jeugdzorg of het stimuleren van samenwerking tussen het zorgloket en het centrum voor jeugd en gezin.

Hoe zinvol ook, dit volstaat niet meer in de toekomst. Een deel van de op te pakken problemen is zeer complex en heeft bij falen ernstige gevolgen.

In de praktijk van alle dag moet door de gemeente worden voorkomen dat jongeren, en in het bijzonder hen met een complexe problematiek, door gebrek aan bestuurlijke/ ambtelijke ervaring van noodzakelijke hulpverlening verstoken blijven.

Evenmin mogen financiële redenen hiertoe leiden.

Overigens geldt voor de jeugd als geheel dat, met inachtneming van de eerste verantwoordelijkheid van de ouders, de regie van de gemeenten niet alleen uitgeoefend moet worden indien er problemen zijn, maar dat een preventief en samenhangend beleid een eerste vereiste is.

Tenslotte het beschikbare WMO-budget tot 2018.

Voor de periode 2010-2014 geldt dat de WMO gelden volledig aan WMO doelen moeten worden besteed.

Ook voor de jaren 2014-2018 moeten de WMO gelden worden gestort in een afzonderlijk WMO fonds.

RZS vindt dat daarnaast in dit fonds *éénmalig* een extra bijdrage moet worden gestort.

Wat is namelijk het geval ?

De uitkering WMO die de gemeente ontvangt van het rijk, wordt vanaf 2007 in onze begrotingen vermeld onder de naam WMO-budget. Het is dit budget dat in de afgelopen jaren volledig beschikbaar was voor WMO bestedingen. Over de jaren 2008 tot en met 2011 betrof het in

totaliteit een bedrag van bijna 16,5 miljoen euro.

Echter, naast dit WMO budget, in de begroting terug te vinden als "integratie WMO gelden", keert het rijk via de algemene uitkering nog extra geld uit aan onze gemeente, gebaseerd op de voormalige WVG uitkering (Wet Voorziening Gehandicapten).

Deze extra geldstroom is niet geormerkt, reden waarom men kan spreken over een beschikbaar doch "fictief" budget voor WVG voorzieningen.

Berekend is hoe hoog dit fictieve budget is. Over de genoemde jaren gaat het dan om een bedrag van ruim 10,5 miljoen euro. Dit bedrag werd maar voor een deel (7,4miljoen) uitgegeven aan WMO doeleinden. Over de jaren 2008 tot en met 2011 is er dus sprake van een *onderbesteding* van ruim 3,1 miljoen euro.

Deze onderbesteding heeft bijgedragen aan de toename van de algemene vrije reserve tot 10,1 miljoen euro.

Waar het in die jaren begrijpelijk was de onderbesteding van deze niet zichtbare oude WVG-gelden anders te gebruiken, er was immers voldoende integratie WMO-geld, ontstaat door de enorme kortingen van de rijksoverheid nu een geheel andere situatie.

Te weinig geld komt beschikbaar voor het WMO-domein en het minste is de pijn tot 2018 te verzachten via een oormerking van het deel van de algemene vrije reserve voor de WMO.

Drie Miljoen Euro van de algemene vrije reserve wordt bestemd voor een éénmalige storting in een WMO-fonds.

RZS heeft overleg gevoerd met de beweging "Ouderen Politiek Actief" en heeft het manifest ondertekend:

de 5 algemene uitgangspunten in dit **manifest** onderschrijven en ondersteunen wij:

- Leeftijdsciscriminatie dient op alle fronten bestreden te worden.
- Een evenwichtige vertegenwoordiging van alle leeftijdsgroepen in de politiek wordt actief nagestreefd en bevorderd.
- Het actief overbruggen van de verschillen in opinie en levenshouding tussen ouderen en jongeren is een voorwaarde voor een gezonde samenleving.
- Kennis en gezond verstand dienen als basis genomen te worden bij alle politieke beslissingen.
- Alle burgers, van welke leeftijd dan ook, dienen daarbij via burgerparticipatie een rol van betekenis te krijgen.

3. Het financieel kader

Bij de overheveling van taken van de rijksoverheid naar de gemeenten kregen de gemeenten minder geld dan het rijk zelf aan die overgedragen taken uitgaf.

Met andere woorden: gemeente ga uit van substantiële kortingen op de uitkering van het gemeentefonds.

De afgelopen jaren zijn forse bezuinigingen tot stand gekomen en andere staan op het punt gerealiseerd te worden. De huidige fractieleden van RZS zijn daarbij niet weggelopen voor hun verantwoordelijkheid en zullen dit ook niet doen in de komende jaren. Voorop staat dat een verantwoord financieel beleid gevoerd moet worden, anders blijft het alleen maar bij mooie woorden.

Vanaf 2018 dient sprake te zijn van een structureel sluitende begroting. In de daaraan voorafgaande jaren dienen de begrotingen ook sluitend te zijn, maar met als uitzondering dat voor het WMO-domein gebruik kan worden gemaakt van de geormerkte 3 Miljoen Euro uit de algemeen vrije reserve.

Hiermee wordt enerzijds de financiële degelijkheid van de gemeente gewaarborgd en anderzijds de meest financieel kwetsbare inwoners beschermd.

Wat betreft de lokale heffingen vormen de OZB, de afvalstoffen- en rioolheffing belangrijke inkomstenbronnen. Gemeentelijke lasten beperken het inkomen van de inwoners en van de ondernemingen. Vaststelling van deze lasten dient dus zorgvuldig te geschieden en vervolgens dient met de verkregen gelden zuinig te worden omgesprongen.

Onze gemeente behoort wat betreft de hoogte van de OZB tot de koplopers in onze provincie, reden waarom in de afgelopen jaren de werkelijke waarde van de woningen als uitgangspunt werd gehanteerd en waarbij het tarief wat berekend wordt over de waarde, alleen werd verhoogd met het landelijke inflatiepercentage.

Voor de komende jaren handhaaft RZS het uitgangspunt dat de feitelijke waarde de belastinggrondslag moet vormen. Wel is er, gezien de nog steeds bestaande koppositie, alle reden het tarief OZB op het niveau van 2014 te handhaven.

De reserve bij de afvalstoffenheffing is aanzienlijk. Feitelijk wordt hiermee het beginsel dat de heffing de 100% kostendekkendheid niet mag overschrijden niet in de praktijk gebracht.

De burger dient versneld het feitelijk te veel betaalde aan afvalstoffenheffing terug te ontvangen.

De rioolheffing kent een eigen systematiek tot en met 2016 en heeft voor de jaren nadien nadere besluitvorming.

RZS wil dat eventuele overschotten op de jaarrekening als volgt worden verdeeld: 50% naar de algemene reserve en 50% beschikbaar voor niet structurele uitgaven.

4. Onderwijs, scholing en kinderopvang

Ouders zijn verantwoordelijk voor de opvoeding van de kinderen. De scholen hebben primair een opleidingsfunctie.

Vrijheid van onderwijs is een groot goed en de aanwezigheid van vele scholen met een eigen levensbeschouwelijke/onderwijskundige identiteit maakt het volgen van eigen voorkeuren mogelijk.

Bij te verwachten daling van het aantal leerlingen is het streven er op gericht de diversiteit aan schoolsoorten en onderwijsmethodieken waar mogelijk te handhaven.

De overheid is eindverantwoordelijk voor de kwaliteit en toegankelijkheid van het onderwijs en onderwijshuisvesting. Voor RZS betekent dit:

- * bij nieuwbouw scholen het waarborgen van doelmatige huisvesting met een gezond binnenklimaat en zuinig energieverbruik
- * het bevorderen van gezamenlijke huisvesting op basis van vrijwilligheid, alsmede functioneel gebruik van de schoolgebouwen.

Maar ook:

- * het realiseren van voldoende voor-, na- en buitenschoolse zorg, onder meer door middel van een goede samenwerking tussen de peuterspeelzalen en de kinderopvang.
- * het aanbieden van ondersteunende onderwijsdiensten als logopedie en zwemonderwijs.
- * Het bestrijden van laaggeletterdheid van volwassenen.

5. Werk en Inkomen

Betaald werk betekent niet alleen inkomen, maar verhoogt ook de eigenwaarde en legt een basis voor sociale contacten. Dit geldt te meer voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld hen die aangewezen zijn op de sociale werkvoorziening of vallen onder de Wajong (Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten).

De Participatiewet zal veel veranderen.

Het aantal arbeidsplaatsen bij de werkvoorziening wordt drastisch

teruggebracht en via herkeuringen zal naar verwachting ook het aantal jongeren met een Wajong uitkering sterk worden verminderd. Renkum is één van de vijf gemeenten die gezamenlijk de Permar aansturen, ons werkvoorzieningsschap dat wel heel indringend de gevolgen van de nieuwe wet zal ondervinden.

Vanuit de gemeentelijke verantwoordelijkheid ook voor deze kwetsbare groepen werknemers, dient de Permar bij het verkrijgen van opdrachten een voorkeurspositie te hebben. Daarbij is niet de laagste aanbiedingsprijs doorslaggevend maar de continuïteit aan werk en de mate van persoonlijke begeleiding die Permar aan deze werknemers biedt, dit in vergelijking met het aanbod van derden.

Leerwerkprojecten en stageplaatsen bij bedrijven zijn belangrijk, met name voor jongeren, om werkervaring op te doen. Van de gemeente mag worden verwacht Renkumse ondernemers te stimuleren hierin te voorzien.

De op landelijk niveau gemaakte afspraken nodigen echter uit tot verdergaande stappen. Afspraak is dat ondernemers op vrijwillige basis mensen met een beperking een baan aanbieden. Mocht die afspraak de komende jaren niet werken, wordt dit alsnog wettelijk verplicht.

De gemeente zal er bij de Renkumse ondernemers via een persoonlijke benadering actief op aandringen dat zij op vrijwillige basis meer mensen met een functiebeperking een arbeidscontract aanbieden.

Ook voor anderen is het allesbehalve eenvoudig werk te krijgen of te behouden. Zo nodig biedt de gemeentelijke organisatie, al dan niet in samenwerking met derden (bijvoorbeeld een Werkbedrijf), begeleiding aan bij het vinden van een (structurele) baan. De gemeente heeft hier een financieel belang bij, teneinde de periode van een bijstand- of andere uitkering zo beperkt mogelijk te houden. Extra aandacht wordt dan ook gegeven aan ontslagen werknemers. De participatiewet zal de wijze van werken van de gemeentelijk organisatie ook op dit terrein sterk beïnvloeden.

Hulp bij de toeleiding naar arbeid houdt rekening met de capaciteiten en beroepswensen van werkzoekenden. Een reëel arbeidsaanbod moet worden geaccepteerd.

Alle inspanning ten spijt zijn er inwoners die er niet in slagen betaalde arbeid te krijgen. Met name de sociale gebiedsteams zouden hen de vraag kunnen voorleggen als vrijwilliger werk te verrichten bij de wijkgerichte netwerkbouw. Dit biedt de werkzoekende zelf de nodige sociale kansen en vergroot ook door de opgedane werkervaring de

kans op een later tijdstip alsnog betaald werk te krijgen.

De gemeente stimuleert via de sociale gebiedsteams langdurig werkzoekenden in te zetten voor vrijwilligerswerk.

Een laag inkomen belemmert deelname aan de maatschappij.

Dit betekent:

- * voldoende reden om de huidige Renkumkaart, waarmee mensen met een laag inkomen de mogelijkheid hebben aan de samenleving deel te nemen te handhaven en waar mogelijk te verbeteren.
- * schuldhulpverlening in een zo vroeg mogelijk stadium in te zetten.

6. Bedrijvigheid (inclusief Toerisme) en Werk

Ondernemers scheppen werkgelegenheid en het is met name het midden- en kleinbedrijf dat van oudsher de banenmotor vormt. De overheid heeft in de afgelopen jaren niet aan het scheppen van banen bijgedragen, integendeel, en zal dit evenmin in de komende jaren doen.

Wat kan het gemeentelijk bestuur dan wel betekenen?

Met standpunten als "stimuleren van ondernemerschap" kom je niet ver: dat weten ondernemers of hun organisaties zelf wel en beter. Ook een uitgangspunt als "samenwerken met buurgemeenten" om samen projecten op te zetten met het oog op structurele werkgelegenheid ontbeert realiteitszin.

Iets anders is indien gemeenten buurgemeenten niet beconcurreren, bijvoorbeeld via goedkope grond of zelfbedachte subsidies, om ondernemers maar over te halen zich op hun grondgebied te vestigen. Daar wordt elke gemeente op den duur alleen maar slechter van. Immers het leidt tot extra uitgaven en/of minder inkomsten.

Als gemeente plegen wij overleg met de buurgemeenten om via afspraken deze situaties te voorkomen.

De rol van het gemeentelijk bestuur is het faciliteren, het scheppen van randvoorwaarden, waardoor het voor ondernemers aantrekkelijk wordt hier te blijven, uit te breiden of zich te vestigen.

Waar denkt RZS aan?

- De herontwikkeling van een viertal bedrijventerreinen wordt ondanks de huidige gure economische tegenwind, krachtig voortgezet.
- Als mogelijkheden zich voordoen om nieuwe en kleinschalige ondernemingen aan te trekken worden die doortastend opgepakt.
- Regelmatig overleg met bedrijven (of met verenigingen van ondernemers) vindt niet plaats uit sleur, omdat het nu eenmaal moet, maar op basis van een goed voorbereide en een in overleg

met de gesprekspartners opgestelde agenda.

Elke andere aanpak vermindert slechts het imago van de gemeente.

- Vermindering van de regeldruk is van groot belang, zeker voor de kleine ondernemingen. Duurzaamheid en natuurwaarden mogen hier niet de dupe van zijn.
- Waar noodzakelijk worden belemmeringen vanuit bestemmingsplannen e.d. opgeheven die goed ingerichte dorpscentra in de weg staan, teneinde de winkelfunctie te behouden en waar mogelijk te versterken.

Onze gemeente wordt gekend door grote natuurwaarden. Aantrekkelijk voor toeristen en recreanten zijn eveneens de vele voorzieningen op het terrein van kunst en cultuur, terwijl ook van het Airbornemuseum een magneetwerking uitgaat. De hieruit voortvloeiende bedrijvigheid alsmede werkgelegenheid zijn van niet te onderschatten betekenis. Van de gemeente mag een bijdrage worden verwacht om de kwaliteit van de voorzieningen tenminste in stand te houden:

* de opbrengst van de toeristenbelasting wordt besteed aan toeristische/recreatieve doeleinden.

* een verantwoord landschapsbeheer vormt een gedeeld belang van (particuliere) landeigenaren en gemeente. De gemeente dient daadkrachtig en voortvarend in goed overleg met alle betrokkenen een lang termijnaanpak op poten te zetten, die inhoud geeft aan dat beheer.

* een particulier initiatief wil een kleinschalige jachthaven realiseren bij de **passantenhaven "Stuwcomplex Driel"**. Dit initiatief verdient alle steun, kan rekenen op goedkeuring van Rijkswaterstaat en vergt slechts een zeer beperkte garantiestelling van de gemeente.

7. Ruimtelijke ordening, Wonen, Duurzaamheid en Milieu, Verkeer en Vervoer

Ruimtelijke ordening

Voorop staat dat in het RO beleid het groene en dorpse karakter van de dorpen moet worden gerespecteerd. Hierdoor blijft de eigenheid en de kleinschaligheid van alle dorpen behouden.

Hoogbouw verdraagt zich niet met dit uitgangspunt, evenmin als grote bouwlocaties.

Ruimtelijk beleid moet zo veel mogelijk tot stand komen in samenspraak met de inwoners.

Voor RZS begint de samenspraak al in de beleidsvoorbereidende fase en met een zo open mogelijke probleemstelling. Alle belanghebbenden dienen hierbij betrokken te worden, niet

alleen deskundigen.

In deze raadsperiode is overeenstemming bereikt over een overkoepelende strategische visie alsmede over een ruimtelijk structuurvisie. Bestemmingsplannen zijn mede tegen die achtergrond geactualiseerd.

Door het initiatief van de huidige fractieleden van RZS zijn de gebruiksmogelijkheden van de eigen woning bijvoorbeeld voor dienstverlenende schone bedrijvigheid, verruimd.

Het verdient aanbeveling regelmatig onze inwoners op deze mogelijkheden te wijzen.

Het coalitieakkoord 2010-2014 stelt dat een aantal gebieden in onze dorpen een verbetering behoeven van de ruimtelijke kwaliteit en dat voor andere gebieden een stedenbouwkundige visie ontwikkeld moet worden. De vanaf 2008 heersende crisis heeft de voortgang van deze plannen negatief beïnvloed maar dat neemt niet weg dat met name het **dorp** Renkum ook op dit punt op de kortst mogelijk termijn een krachtige impuls nodig heeft.

De hoogste prioriteit verdient de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het gebied Europaplein tot en met het dorpsplein in Renkum.

Wonen

Het hebben van woonruimte voorziet in een basisbehoefte. Voldoende en geschikte huur- en koopwoningen zijn nodig om hierin te voorzien. Vele jaren hadden woonwensen niet de hoogste prioriteit bij het bouwen van woonruimte. Zo ontbreekt het aan voldoende geschikte en betaalbare woonruimte voor jonge gezinnen en ook particuliere initiatieven werden lang niet altijd op prijs gesteld.

Nieuwbouwplannen spelen in op woonwensen. Structurele leegstand wordt bestreden via herbestemming en/of herstructurering in overleg met eigenaren of hun verenigingen. Aan particuliere initiatieven wordt ruimte geboden.

In de periode 2014-2018 dient de toegankelijkheid niet alleen van alle (semi)overheidsgebouwen fysiek geregeld te zijn, maar dient eveneens een substantiële vooruitgang te worden gemaakt als het gaat om toegankelijkheid van websites e.d.

Groen

Een groene gemeente Renkum heeft een volwaardig groenbeheer- en onderhoudsplan. Financiële middelen zijn echter schaars. Inschakeling van actieve (verenigingen van) wijkbewoners is dan ook ten zeerste aan te bevelen en past overigens in de beoogde

wijkgerichte opbouw.

Betrokken wijkbewoners en Permar zijn belangrijke spelers op het terrein van goed groenbeheer en -onderhoud.

Duurzaamheid en milieu

In toenemende mate zijn mensen zich bewust van de noodzaak het energieverbruik terug te dringen. Toepassen van duurzaamheidscriteria is zinvol, zo niet onontbeerlijk vanuit milieuoverwegingen. Vanzelfsprekend heeft de gemeente een voorbeeld functie, bijvoorbeeld via energiebesparing in de eigen gebouwen. Maar de gemeente moet ook bij voortduring de inwoners op de hoogte stellen van mogelijkheden de eigen woning duurzaam te verbeteren. Informatie over mogelijkheden en eventuele subsidies moeten eenvoudig verkrijgbaar zijn.

Verrommeling van de wijken veroorzaakt door burgers is niet aanvaardbaar.

Bewoners die zich hieraan schuldig maken dienen de rekening gepresenteerd te krijgen.

Afvalinzameling en-verwerking is een verantwoordelijkheid van de gemeente . Het huidige systeem van inzamelen werkt bevredigend. Met betrekking tot de afvalverwerking is sprake van een verdergaande technologische ontwikkeling.

De duobakken blijven gehandhaafd.

Ook in 2014-2018 worden de ontwikkelingen op het gebied van na-scheiding alert gevolgd.

Verkeer en Vervoer

De afgelopen jaren bewezen nogmaals dat er op dit terrein maar beperkte mogelijkheden tot verbetering zijn indien het gaat om grote projecten. In die gevallen is namelijk medewerking nodig van Rijk en/of Provincie en Stadsregio. Vanzelfsprekend moet onze gemeente zich bijvoorbeeld wel blijven inzetten voor het herleiden van het doorgaand verkeer om Oosterbeek te ontlasten maar het zijn en blijven stroperige processen.

Denk ook eens aan de tot nu toe vergeefse moeite de Valleilijn naar Arnhem door te trekken.

Welke zijn mogelijkheden om op korte termijn wel te realiseren?

- Het waarborgen van de verkeersveiligheid bij scholen, verzorgingstehuizen en sportcomplexen; zo verdient dit aspect bij de realisering van MFC3b4 Sport alle aandacht.

- Het ontmoedigen van doorgaand verkeer door ook de inwoners bij voortdurend te wijzen op alternatieve routes of meer gebruik te maken van het instrument eenrichtingsverkeer.
- Het handhaven van de kwaliteit van fiets- en wandelpaden.
- Handhaven van de buurtbus.
- Een verantwoord niveau van onderhoud van de gemeentelijke wegen. De keuze van bestraten, ook uit kostenoverwegingen, mede laten bepalen door de mate van het hieraan verbonden onderhoud.
- Het onderhoud van stoepen moet drastisch worden verbeterd, zeker daar waar bomen ontwrichtend werken en de veiligheid van de voetgangers daardoor in gevaar komt.
- Betaald parkeren vermindert de aantrekkelijkheid van de zes dorpen. Dus niet doen.

8. Veiligheid

Mensen moeten zich veilig kunnen voelen.

Nu is het erg gemakkelijk om van een ander te eisen dat jouw veiligheid verzekerd moet zijn.

Natuurlijk dient **de openbare orde** verzekerd te zijn.

Natuurlijk moet er handhavend opgetreden worden, waar sprake is van criminaliteit en moet zo veel als mogelijk op de daders de schade worden verhaald.

Natuurlijk is het zo dat ons gevoel voor veiligheid toeneemt als de **politie meer zichtbaar op straat** is en openbare ruimtes alleen al om die reden beter onder controle worden gehouden.

Natuurlijk is een **verbeterde openstelling van het politiebureau** gewenst en wat zou het niet mooi zijn als in al onze dorpen een politiepost aanwezig zou zijn.

Natuurlijk moet het de burger mogelijk zijn op een **eenvoudige wijze aangifte** te doen.

En al deze zo even geformuleerde "natuurlijkheden" dienen onderwerp van overleg te zijn tussen de betrokken autoriteiten. Maar de realiteit gebiedt ons te onderkennen dat niet al deze wensen vervuld kunnen worden:

De beschikbare menskracht en financiële middelen ontbreken hiervoor en we hebben dan ook nog te maken met het feit dat wij vallen onder een regionaal politiekorps.

Dat neemt niet weg dat van die zelfde autoriteiten een actieplan en de daarop geënte uitvoering verwacht mag worden, waardoor een maximale bijdrage ook van die kant aan onze veiligheid wordt geleverd.

Maar dit alles gaat voorbij aan de verantwoordelijkheid van iedere burger om ook zelf een bijdrage te leveren aan die veiligheid.

Een voorbeeld?

Je kunt, en terecht, pleiten voor het bestrijden van overlast van hangjongeren, maar zonder een actief jongerenbeleid en toezicht hierop, is de kracht van zo'n pleidooi wel heel minimaal.

Natuurlijk moet hetgeen strijdig is met het gedrag dat van ieder van ons verwacht mag worden, juist om die samenleving leefbaar te houden, aangepakt worden. Maar dat neemt niet weg dat op ieder van ons een beroep moet kunnen worden gedaan niet alleen oog te hebben voor de eigen belangen maar tevens respect te tonen voor de belangen van een ander.

Het zoeken van dit evenwicht en vinden daarvan is naar het oordeel van RZS meer bepalend voor de veiligheid van onze samenleving dan alleen maar te pleiten voor handhaving en aanpak van het gedrag van *anderen*.

9. Sport, Kunst en Cultuur

Sport

Het kan niet vaak genoeg worden gezegd dat sport, dat zelfde geldt eigenlijk ook voor kunst en cultuur, niet alleen een doel in zich vormt, maar ook heel belangrijk is voor een deelname aan de maatschappij en dus de sociale samenhang tussen mensen bevordert.

In de afgelopen periode is vaak het nieuw te bouwen **Multifunctioneel Centrum in het gebied 3b4** aan de orde geweest. Een veelvoud aan informatie, financiële en juridische aspecten dreigden bijna de totstandkoming van dit centrum te laten stranden. Mede door de inzet van de huidige fractieleden RZS werd via een motie het gemeentebestuur opgedragen om in samenwerking met een platform van betrokkenen te bezien of een verantwoorde realisering van het centrum alsnog mogelijk zou zijn. Verwacht mag worden dat bij het verschijnen van dit verkiezingsprogramma de Raad definitief een groen signaal heeft afgegeven, een instemming waar RZS het van harte mee eens is.

Het realiseren van het MFC3b4 maakt overigens het bestaande kleine en laagdrempelige **zwembad aan het Lucassenpad** in Oosterbeek niet overbodig.

Eerder in dit programma werd er reeds gewezen op de mogelijkheid dat de besturen van een aantal basisscholen samen binnen het centrum nieuwbouw zullen plegen.

Op de eveneens binnen dit centrum te realiseren Kunst- en Cultuurvoorzieningen wordt in het onderstaande teruggekomen.

Met het realiseren van MFC3b4 Sport wordt het dorp **Renkum als Sportdorp** stevig op de kaart gezet. En na zo'n lange tijd van wachten komt dit Renkum ook toe.

Dit alles neemt niet weg dat er nog veel werk aan de winkel is. Niet alleen in Renkum, maar ook in andere van onze dorpen is sprake van sportaccommodaties. De kosten van exploitatie en onderhoud zijn zeer aanzienlijk, niet in het minst door de toerekening van overheadkosten vanuit het gemeentehuis op het product Sport. Van belang is dat de besturen van de sportverenigingen bereid gevonden worden om én samen te werken én in elk geval de exploitatie en het klein onderhoud voor hun rekening te nemen. Juist door de inzet van vrijwilligers is het mogelijk de overheadkosten te drukken en zo geld vrij te maken voor de verenigingen zodat zij bij het invullen van hun taakstelling financieel geen onnodige risico's lopen. Samenwerking met andere verenigingen is niet vrijblijvend. Van geval tot geval zal bezien moeten worden of het huidige aantal sportaccommodaties wel optimaal gebruikt wordt. Daarbij valt te denken dat in overleg met de verenigingen ook derden tegen vergoeding gebruik kunnen maken van hun sportaccommodaties. Op die manier is het ondanks minder beschikbaar geld mogelijk dat iedereen maximale kansen krijgt de sport te beoefenen die hij of zij wil. Derhalve:

Meer verantwoordelijkheid voor wat betreft exploitatie en klein onderhoud bij de sportverenigingen, die hiervoor een vergoeding krijgen, al dan niet in de vorm van te betalen tarieven.

Meer samenwerking tussen sportverenigingen of andere belanghebbenden leidt tot een optimaal gebruik van sportaccommodaties.

De toerekening van overhead kosten vanuit de gemeente op het product Sport wordt drastisch verminderd.

Kunst en Cultuur

Niet voor niets wordt gezegd dat Kunst en Cultuur een belangrijke rol spelen bij de participatie en emancipatie van burgers. Natuurlijk is Cultuur een persoonlijke aangelegenheid, maar het is veel meer dan dat. Juist een samenleving waar men rekening met elkaar wil houden is bijzonder gebaat met voorzieningen die mensen in staat stelt tot een maximale ontplooiing te komen. Tweeduizend jaar geleden sprak men al over brood en spelen en dat is nog steeds van toepassing als we Kunst en Cultuur zien als een moderne vorm van spelen.

Vandaar is het van belang dat de **Renkumkaart** niet alleen betrekking heeft op Sport maar ook op Cultuur.

Vandaar is het ook van belang dat de internationale uitstraling die het **Kunstdorp Oosterbeek** heeft, gecontinueerd wordt.

Vandaar is het ook van belang dat de **Concertzaal** in Oosterbeek hersteld wordt in de oude luister en dat aanpassingen aan het **Oude**

Kerkje aan monumentale eisen voldoen.

Er is ook sprake van vele particuliere initiatieven, waardoor cultuur-historisch erfgoed behouden blijft. Voorbeelden hiervan zijn het permanente onderhoud door vrijwilligers van de **begraafplaats aan de Fangmanweg**, de renovatie van het **zalencentrum Lebret** en de totstandkoming van het **Cultuur- en Ontmoetingscentrum in de Weverstraat**.

Altijd zijn het vrijwilligers, die de dragers zijn van deze projecten, zoals onlangs ook weer is gebleken bij de afronding van de restauratie van de **beeldbepalende molen in Renkum**. Ook het particuliere initiatief voor de totstandkoming van een **Papiermuseum in Renkum** verdient inhoudelijke ondersteuning. De ontwikkelingen rondom het **museum Veluwezoom** als onderdeel van een groot Cultureel centrum worden afgewacht.

Leden van de huidige RZS fractie hebben een groot aantal van deze projecten niet slechts lippendienst bewezen maar zich voor de realisatie krachtig ingezet en doen dat nog steeds.

Waar de waarderingssubsidie is afgeschaft verdient het wel aanbeveling projectsubsidies beschikbaar te stellen aan verenigingen en instellingen die in hoge mate werken met vrijwilligers, indien deze projecten bijdragen aan een aantrekkelijk cultureel aanbod.

Bibliotheek

Op landelijk niveau wordt terecht de vraag gesteld welke toekomst er is voor de bibliotheken. Mede door de digitale mogelijkheden zal de bibliotheek zoals wij die van oudsher kennen zeker niet in de huidige omvang, in stand kunnen blijven. Zo is bijvoorbeeld het aantal uitleningen in één enkel jaar, 2012 ten opzichte van 2011, met ruim 30% gedaald. Aanpassing aan de nieuwe tijd is dus onvermijdelijk, zeker waar menige bibliotheek ook geconfronteerd wordt met bezuinigingen opgelegd door de gemeentelijke overheden. Besturen van bibliotheekorganisaties denken dan al heel snel aan het opnemen van andere activiteiten in hun gebouwen. Je kunt er dan vergaderen, er worden cursussen gegeven, enz.

Activiteiten waarvan je je moet afvragen of ze wel behoren tot de bibliotheekfunctie en of het zo voor de hand ligt dat de bibliotheek die activiteiten aanstuurt of in elk geval coördineert.

RZS vindt dat Renkum die weg niet moet bewandelen.

Immers, de opbouw van wijkgerichte voorzieningen en netwerken dient bij te dragen aan de integrale aanpak, waardoor de sociale cohesie en leefbaarheid zullen toenemen.

De stimulerende en coördinerende rol ligt bij de op te richten sociale gebiedsteams. De samenstelling van deze teams is vermeld onder

punt 2. Binnen de geplande activiteiten is ook een rol weggelegd voor de bibliotheekfunctie, naast die van Solidez en anderen. Gezamenlijke huisvesting vanuit die wijkgerichte aanpak zal doelmatiger zijn dan het in stand houden van afzonderlijke bibliotheek**gebouwen**. Een positief gevolg is daarbij dat het terugbrengen van de subsidie aan de bibliotheek niet ten koste gaat van de dienstverlening van de bibliotheek in de richting van de burger.

10. **Bestuur en gemeentelijke organisatie**

In de komende jaren zal een nieuwe besturingsfilosofie gestalte krijgen. Woorden als regiefunctie, meer vertrouwen hebben in de burger en in een veel eerder stadium die burger betrekken bij de beleidsvoorbereiding, behoeven een vertaalslag in de praktijk.

Het voeren van de regie dwingt tot een hele precieze invulling. Immers, je kunt wel zeggen dat je een afgeslankte servicegerichte organisatie tot stand wilt brengen, maar dan zul je heel helder in het vizier moeten hebben wat je als gemeente zelf wilt doen en wat je wilt overlaten qua uitvoering aan derden, en dat laatste: onder welke condities.

Ook moet je je realiseren dat de invulling van de regiefunctie de relatie tussen het gemeentelijk bestuur en de organisatie richting Raad en Burger beïnvloedt. Zolang deze relatie niet transparant is, gaat ook de inspraak van de burger de mist in.

In de komende twee jaar zal de inhoud van de regiefunctie concreet moeten worden ingevuld.

Een tweede aspect van de beoogde regie is dat zowel het College van B&W als de gemeentelijke medewerkers kwalitatief in staat moeten zijn die regiefunctie uit te oefenen. Men zal niet alleen in staat moeten zijn opdrachten te formuleren aan derden, maar ook het niveau moeten hebben om te kunnen beoordelen of de opdrachten juist worden uitgevoerd. Dit is alles behalve vanzelfsprekend.

Deze kwaliteitsslag vormt een absolute voorwaarde voor een goed bestuur.

Het uitbesteden van uitvoeringstaken aan derden brengt kosten met zich mee. Nu bieden de uitkeringen vanuit het gemeentefonds wel ruimte voor uitvoeringskosten, maar niet in die mate dat én de uitvoeringskosten van derden én de kosten van een qua omvang ongewijzigde ambtelijke organisatie hieruit kunnen worden gefinancierd, zonder een aanzienlijke bezuiniging op andere taken. In feite spreken we dan over het vraagstuk van de **overheadkosten**, een vraagstuk dat op dit moment nog niet is opgelost. Immers, op bescheiden schaal zijn taken reeds overgeheveld maar de overhead is bij de gemeente gebleven.

En bij de overheadkosten gaat het niet om een kleinigheid maar om tientallen procenten.

Een voorbeeld?

De directe kosten van de Griffie liggen in de orde van grootte van Euro 600.000. Na toerekening van de overhead is dit ongeveer 1 Miljoen Euro.

Producten als Sport of Begraafplaatsen laten bijvoorbeeld eveneens deze percentages of nog hogere zien.

Ter vermindering van misverstanden: het gaat niet om verspillingen maar collegeleden, stafmedewerkers en dergelijke moeten ook salaris ontvangen, gebouwen en apparatuur moeten ook betaald worden. En dit alles leidt tot hoge toerekenings- percentages of wel overheadkosten.

De doorvoering van de regiefunctie dient gepaard te gaan met een zeer drastische reductie van de overheadkosten.

Wat betekent dit?

* In de eerste plaats het stap voor stap terugbrengen van de omvang van de huidige ambtelijke organisatie tot het niveau passend bij de gekozen regiefunctie.

* In de tweede plaats moeten de kosten voor gebouwen, apparatuur enz. enz. teruggebracht worden tot het niveau dat past bij de beoogde omvang van de ambtelijke organisatie.

Bepleit RZS **onvrijwillig** ontslag van een gedeelte van onze ambtenaren?

Nee volstrekt niet.

Wel wil RZS dat een personeelsplan voor de middellange termijn wordt ontwikkeld, uitgaande van de beoogde regiefunctie, een plan dat het ook mogelijk maakt ambtenaren te transformeren of te brengen op het niveau dat vereist is om deze functie adequaat uit te oefenen.

Overigens: vrijkomende ruimte kan heel goed dienen om huisvesting of andere voorzieningen aan te bieden aan derden, zo mogelijk als onderdeel van de wijkgerichte opbouw.

Coalitie- en collegevorming.

Na 19 maart zullen partijen zich uitspreken welke onderwerpen naar hun oordeel opgenomen moeten worden in een coalitieakkoord en welke de politieke samenstelling van College in hun ogen gewenst is. Het is niet onredelijk te veronderstellen dat een samenwerking van tenminste vier partijen nodig zal zijn om tot een volwaardig coalitieakkoord te komen, waarbij overigens de inspraak van de overige partijen de kwaliteit van dit akkoord zou kunnen verhogen.

Wat betreft het aantal wethouders in het College van B&W na maart 2014, is het risico aanwezig dat niet zo zeer het te verrichten pakket aan taken, maar het getal van de coalitiepartijen beslissend zal zijn.

RZS vindt dit een slechte zaak, omdat dit met zich mee kan brengen dat fulltime wethouders vervangen worden door parttimers. De praktijk leert dat bij parttime functies er wel kandidaten zijn voor het wethouderschap maar het zeer de vraag is of voldoende kwaliteit is gewaarborgd.

Wel geschikte kandidaten zullen vanwege de beloning voor een parttime functie alleen al om die reden kunnen afhaken.

RZS geeft de hoogste prioriteit aan het leveren van een bijdrage aan het coalitieakkoord 2014-2018. Hieraan wordt meer belang gehecht dan aan het leveren van een "eigen" wethouder.